

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 131/1999 vp laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta. Eduskunnalle on maa- ja metsätalousvaliokunta antanut asiasta mietintönsä n:o 12/1999 vp.

Eduskunta edellyttää, että nuorten viljelijöiden asemaa maatalon hankinnan yhteydessä sekä lisämään hankintaa myyntikauppojen perusteella helpotetaan luovutusten yhteydessä siten, että nuorten viljelijöiden aloitustuen avustusosuuden enimmäismäärää nostetaan nykyisestä 70 000 markasta 130 000 markkaan, nuorille viljelijöille maatalon hankintaan myönnettävän valtion- tai korkotukilainan enimmäismäärää nostetaan nykyisestä 250 000 markasta 500 000 markkaan, vuotuisesta korkotukilainavaltuudesta osoitetaan lisämään ostojen rahoittamiseen vähintään 250 miljoonaa markkaa, nuorille viljelijöille lisämään hankintaan myönnettyjen korkotukilainojen lyhennykset aloitetaan vasta

2 vuoden kuluttua lainan nostamisesta ja hallitus antaa eduskunnalle ensi tilassa esityksen maaseutuelinkeinojen rahoituslain 21 §:n 4 momentin muuttamisesta siten, että luodaan menettely, jolla voidaan riittävän tehokkaasti vaikuttaa maan hintakehitykseen maatalousmaan osalta maanostoa lainoitettaessa.

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo mahdollisimman pian järjestelyn, jolla valtio ostaa tilapäiseksi tarkoitettuun hallintaansa peltomääräaloja luopumistukeen oikeutetuilta henkilöiltä, joilla ei ole ruokakunnassaan tilalle jatkajaa, ja joiden pelloille ei löydy vapailta markkinoilta ostajaa.

Lisäksi eduskunta edellyttää, että vuoden 2001 valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunnalla on käytettävissään selvitys luopumistukijärjestelmän toteutumisesta ja erityisesti vuokrausmahdollisuuden poisjäännin vaikutuksista.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 3 §:n 3 momentti sekä 11 ja 12 §,

muutetaan 1 §:n 1 ja 2 momentti, 2, 4 ja 7 §, 9 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 10 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 13—15 ja 17 §, 18 §:n 3 momentti, 19 §:n 1 momentti, 20 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 ja 2 momentti, 22 ja 23 §, 25 §:n 1 momentti, 28 §, 29 §:n 1 momentti ja 40 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 § laissa 68/1996, 4 § osaksi edellä mainitussa laissa, 13 § osaksi laissa 342/1999, 19 §:n 1 momentti laissa 1498/1995 ja 40 §:n 2 momentti mainitussa laissa 342/1999, sekä

lisätään lakiin uusi 16 a § ja 40 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 342/1999, uusi 5 momentti seuraavasti:

1 §

Tässä laissa säädetään maatalouden varhaiseläkkeestä, joka

1) luopumisen tapahtuessa vuosina 1995—1999 perustuu yhteisön osarahoitta-

maan järjestelmään, josta säädetään maatalouden varhaiseläketukea koskevasta yhteisön järjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2079/92; ja

2) luopumisen tapahtuessa vuosina

2000—2002 perustuu kansalliseen järjestelmään, joka periaatteiltaan vastaa Euroopan maatalouden ohjauksen ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999 tarkoitettua maatalouden varhaiseläkejärjestelmää.

Tämän lain nojalla myönnetään maatalouden rakenteen parantamiseksi luopumistukea maatalousyrittäjille, jotka pysyvästi luopuvat maatalouden harjoittamisesta tässä laissa säädetyllä tavalla.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatalousyrittäjällä* henkilöä, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta;

2) *maatilalla* yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä; harjoitettaessa porotaloutta maatilaksi katsotaan myös porotalouslaissa (161/1990) tarkoitettu porotaloustila tai siihen verrattava muu tila;

3) *maataloudella* luonnon jatkuvaan tuotokkyyn perustuvaa toimintaa, metsätaloutta ja kalastusta lukuun ottamatta, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään;

4) *maatilataloudella* maataloutta ja metsätaloutta;

5) *eläkelaitoksella* maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/1969) tarkoitettua maatalousyrittäjien eläkelaitosta; ja

6) *kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella* maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/1991) 3 §:ssä tarkoitettua toimielintä, viranhaltijaa tai luottamushenkilöä.

Mitä tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän aviopuolisosta, sovelletaan myös henkilöön, jonka kanssa maatalousyrittäjä jatkuvasti elää avioliittoa solmimatta yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa ja joka on vakuutettu maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 5 kohdan nojalla.

4 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on luopumista edeltävän kymmenen vuoden ajan harjoittanut omaan tai yhteiseen lukuun maataloutta. Lisäksi edellytetään, että luopuja on ollut vähintään viiden vuoden ajan välittömästi ennen luopu-

mista vakuutettu maatalousyrittäjien eläkelain nojalla maatalousyrittäjänä. Tällöin vakuutuksen voimassaoloaikaan rinnastetaan aika, jona vakuutus on ollut keskeytettyä maatalousyrittäjän työkyvyttömyyden vuoksi.

Asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin 1 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä.

7 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja luopumisen tapahduttua pysyvästi lopettaa kaupallisen maatalouden harjoittamisen. Niin ikään luopumistuen saamisen edellytyksenä on, ettei luopuja luopumisen tapahduttua tee metsätalouden hankintatyötä.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja lopettaa myös muut kuin 1 momentissa tarkoitetut ansiotyöt tai että hänen ansiotulonsa näistä muista töistä voidaan arvioida kuukaudessa pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu määrä kaksinkertaisena. Tällöin tulona ei kuitenkaan pidetä sosiaalihuoltolaissa (710/1982) tarkoitettua omaishoidon tukea eikä perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettua palkkiota. Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa nuoremman aviopuolison tulee lopettaa tai vähentää ansiotyötään viimeistään silloin, kun hän täyttää 55 vuotta.

Sukupolvenvaihdosluovutus

9 §

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua sukupolvenvaihdosluovutuksella siten, että luopuja luovuttaa maatilansa peltoaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle,

1) jolla on riittävä ammatillinen pätevyys maatalouden harjoittamiseen;

2) joka ei ole täyttänyt 40 vuotta;

3) jonka pysyväisluonteiset tulot muusta kuin maatilataloudesta ja tilalta käsin harjoitetusta maatilatalouden liitännäistoiminnasta luopumishetkellä arvioituina eivät ylitä asetuksessa säädettyä enimmäismäärää;

4) joka osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai hänelle muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen;

5) jolle muodostuvan maatilansa voidaan katsoa täyttävän ympäristöä, hygieniaa ja

eläinten hyvinvointia koskevat vähimmäisvaatimukset; ja

6) joka sitoutuu viljelemään maatilaa ja asumaan tilalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että tila tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset, niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua luovuttamalla porot, luovutuksensaajalle tarpeelliset tuotantorakennukset ja -rakennelmat 1 momentin 1—3 kohdassa säädetty edellytykset täyttävälle, porotalouden harjoittajaksi ryhtyvälle luovutuksensaajalle, jolle luovutuksen seurauksena muodostuu asetuksella säädettävän vähimmäiskokovaatimuksen täyttävä porokarja. Tällöin luovutuksensaajan tulee sitoutua harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä sekä määräajasta, jossa 1 momentin 1, 4 ja 5 kohdassa säädettyjen edellytysten on viimeistään täyttyttävä. Jos sanotut edellytykset eivät täyty luopumishetkellä, luovutuksensaajan on annettava sitoumus niiden täyttämistä säädettyssä määräajassa.

Luovutus maatalousyrittäjälle

10 §

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja luovuttaa maatilän peltomaan osina tai kokonaan lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle,

1) joka luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta maatilalla, johon luopujan pelto tulee lisämaaksi;

2) joka on ottanut maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatalouden harjoittajana;

3) joka ei ole täyttänyt 55 vuotta;

4) jonka maatilän peltoala luovutuksen johdosta kasvaa vähintään kahdella hehtaarilla; ja

5) joka sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua luovuttamalla porot porotaloutta ennestään harjoittavalle poronomistajalle, joka on ottanut 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vakuutuksen poronomistajana ja joka täyttää 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua ikäedellytyksen. Luovutuksensaajan yrityksen tulee luovutuksen johdosta kasvaa vähintään 20 porolla. Luovutuksensaajan on sitouduttava harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä.

13 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu luovutus voi tapahtua myös kahdelle luovutuksensaajalle ja heidän aviopuolisoilleen yhdessä. Tällöin molempien, ja jos kyse on aviopuolisista, ainakin toisen on täytettävä luovutuksensaajalle säädetty edellytykset.

14 §

Kun luopujana on maatilän omistaja tai omistajan aviopuoliso, pellon ja tuotantorakennusten luovutus voi tapahtua kaupalla, lahjalla tai vaihdolla muuhun kuin maa- ja metsätalousmaahan. Kun luopujana on 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu henkilö, luovutuksena pidetään myös lesken ja perillisten välistä ositusta ja perinnönjakoa.

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, 9 §:n 2 momentissa ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu porojen ja tuotantorakennusten sekä -rakennelmien luovutus voi tapahtua kaupalla tai lahjalla.

15 §

Tässä laissa tarkoitettua luopumisen katsotaan tapahtuneen, kun luovutuskirja on allekirjoitettu.

16 a §

Jos luopujana on porotalouden harjoittaja, luopumisen tulee koskea kaikkia luopujan ja hänen aviopuolisensa omistamia poroja. Kaupallisen porotalouden harjoittamisen päättyessä luopujalle ja hänen puolisolleen voi kuitenkin tarvittaessa jäädä omaan käyttöön vähäinen määrä poroja. Omaan käyttöön jäävien porojen enimmäismäärästä säädetään asetuksella.

17 §

Luopumistuen määrä perustuu maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vahvistettuun työtuloon.

Luopumistuki muodostuu perusmäärästä ja täydennysosasta.

18 §

Perusmäärään sovelletaan, mitä työntekijäin eläkelain 7 g, 8 ja 8 a §:ssä säädetään. Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

19 §

Luopumistuen täydennysosa on yhtä suuri kuin se kansaneläke, joka luopujalle olisi myönnetty, jos hänellä luopumistuen alkaessa olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeenä myönnettyyn kansaneläkkeeseen. Täydennysosaa laskettaessa ei kuitenkaan sovelleta, mitä kansaneläkelain 25 b §:ssä ja 28 §:n 1 momentissa säädetään. Täydennysosaa laskettaessa sovelletaan, mitä kansaneläkelaisa on säädetty eläkkeen määräytymisestä puolisoille myös silloin, kun kysymys on tämän lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuista henkilöistä. Täydennysosaa määrättäessä sovelletaan kansaneläkelain 26 §:n 5 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (547/1993) tullessa voimaan. Sen jälkeen kun luopumistuki on myönnetty, täydennysosan määrää tarkistetaan vain sanotun lain 32 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen perhesuhteiden muutosten johdosta.

20 §

Luopumistukea on haettava ennen 15 §:ssä tarkoitettua luopumista.

21 §

Hakijan on liitettävä hakemukseen osapuolten allekirjoittama luovutuskirjan luonnos tai esisopimus ehdollista päätöstä varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ehdollinen päätös raukeaa, jos luonnosta tai esisopimusta vastaavaa lopullista luovutuskirjaa tai niiden jäljennöstä ei ole toimitettu eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa ehdollisen päätöksen antamisesta.

22 §

Luopumistukea suoritetaan viimeisestä 15 §:ssä tarkoitettua luopumisajankohdasta, ei kuitenkaan ennen kuin

1) luopuja on täyttänyt 55 vuotta;
2) luopuja on lopettanut kaupallisen maatalouden harjoittamisen ja metsätalouden hankintatyöt 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

3) luopuja on lopettanut tai vähentänyt muita ansiotöitään siinä määrin, että hänen ansionsa näistä töistä voidaan arvioida jäävän alle 7 §:n 2 momentissa säädetyn määrän;

4) kuntoutustuen maksaminen on päättynyt siinä tapauksessa, että luopujalla on luopumisen tapahtuessa ollut oikeus kuntoutustukseen;

5) luopumisen kohteena olevan tilan pelto- ja metsämaahan hallinta ja luovutettujen porojen omistusoikeus sekä 9 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa myös tuotantorakennusten ja -rakennelmien hallinta on siirtynyt luovutuksensaajalle; ja

6) luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 9 §:n 2 momentissa, 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tai 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua sitoumustaan.

Luopumistukea ei makseta vajaalta kalenterikuukaudelta.

23 §

Jos luopumistuen saajalle myönnetään kansaneläkelain tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työtömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan. Mikäli luopumistuen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

25 §

Luopumistukea ei makseta kalenterikuukaudelta, jonka aikana luopumistuen saaja on ansiotyössä ansaiten vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua määrän kaksinkertaisena kuukaudessa. Tällöin ei tulona oteta huomioon 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua tuloa, jota ei

lueta ansiotyöstä saaduksi tuloksi luopumistukea myönnettäessäkään.

---

28 §

Luovutuksensaajalla on oikeus keskeyttää 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 9 §:n 2 momentissa, 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun sitoumuksensa täyttäminen asevelvollisuutensa suorittamisen, maatilataloudellisten tai maatilataloutta tukevien ammattipintojensa taikka muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Tällaisen esteen kestäessä vuotta pitemmän ajan eläkelaitoksen on pidennettävä sitoumusaikaa vastaavalla ajalla, jollei luovutuksensaaja osoita, että hän itse, hänen aviopuolisonsa tai toinen luovutuksensaaja täyttää sitoumuksen velvoitteet.

29 §

Jollei 9 tai 10 §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja täytä sitoumustaan, eikä tämä johdu 28 §:ssä tarkoitetusta hyväksyttävästä syystä, on eläkelaitoksen velvoitettava hänet korvaamaan eläkelaitokselle luopumistuen pääomiarvo, joka määrätään sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

---

30 §

Luopumistuki lakkautetaan, jos luopuja ryhtyy harjoittamaan maataloutta tai metsätaloutta vastoin 7 §:n 1 momentissa säädettyä kieltä.

---

34 §

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, työvoima- ja elinkeinokeskukset, maa- ja metsätalousministeriö, Paliskuntain yhdistys sekä eläkelaitos.

Tämän lain mukaan työvoima- ja elinkeinokeskuksille kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään asetuksella.

35 §

Jos eläkelaitos katsoo, että kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen lausunto on selvästi tulkinnanvarainen, eläkelaitos voi lisäk-

si pyytää hakemuksesta työvoima- ja elinkeinokeskuksen lausunnon. Jos luopujana on porotalouden harjoittaja, eläkelaitos voi pyytää hakemuksesta myös Paliskuntain yhdistyksen lausunnon.

Eläkelaitos ratkaisee luopumistukea koskevan hakemuksen saatuaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ja, 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja Paliskuntain yhdistyksen lausunnon asiassa.

36 §

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten, työvoima- ja elinkeinokeskusten sekä maa- ja metsätalousministeriön asiana on eläkelaitoksen ohella valvoa, että luopumistuen saaja ei harjoita maataloutta ja että luopuja sekä luovutuksensaaja noudattavat tässä laissa tarkoitettuja sitoumuksia.

---

37 §

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen, työvoima- ja elinkeinokeskuksen tai Paliskuntain yhdistyksen tämän lain nojalla antamaan lausuntoon ei saa hakea muutosta valittamalla.

40 §

Jollei tässä laissa muuta säädetä, luopumistuen valvontaan sovelletaan maaseutuelinkeinonjen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/1992) säännöksiä soveltuvin osin.

Eläkelaitoksella on velvollisuus antaa maa- ja metsätalousministeriölle tarvittavat tiedot tämän lain mukaisten etuuksien saajista ja sitoumuksen antajista maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetussa laissa (1303/1994) tarkoitetun pellon metsittämistukijärjestelmän valvontaa varten.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyään ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan, jos luopuminen ta-

pahtuu 1 päivänä tammikuuta 2000 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002.

Luopumisiin, jotka ovat tapahtuneet 1 päivänä tammikuuta 1995 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta

1999, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, kuitenkin niin, että tämän lain 1 §:ää, 18 §:n 3 momenttia ja 40 §:n 5 momenttia sovelletaan myös sanottuna aikana tapahtuneisiin luopumisiin.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 1999
